Nr. 44 Neue Jüdische Zeitung. פיעטער יאהרגאנג.

נייע יידישע צייטונג

דיא „נייע יידישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאנטאג אונד דאנערסטאג.

פרענומעראציאנס-פרייז: נאנציעהריג 7 פל. — קר. האלביעהריג 3 „ 50 „ פיערטעליעהריג 1 „ 75 „

דיא רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן בעפינדעט זיך Schiffmannsgasse 6, Budapest. יעהן אויך דיא פרענומעראציאנס-בעלדער צו זענדען וינד.

אינסערציאנס-פרייז פיר יעדע אינסערציאן בעי בודאפעסט אונד אין גאנצ אונגארן 30 קר. בי בוסטאן אונד אין דיא אנדערן לאנדער אין דיא אדרעסע פון דיא אדמיניסטראציאן אין בודאפעסט אינסערירט.

בודאפעסט מיטוואך, דען 13. מארץ 1884. שנת תרמ"ד לפ"ק.

וואהלבעווענונג.

דיא פארבערייטונגען פיר דיא ריכטסאנס. וואהלען זינד אבערהאלב אין בעוועגונג. קאנדידאטען צען אין פארטהייען וויא אין דער נעזאמטסטאדט ווערד לערשאפט אינעם בעצירקעס פינדען שאפט. קאנדידאטען ערגאנזט. נחזוזעטצע אויסגעשפרעכען, אונד דיא קאמיטעס דער ריכטסאנספארטהייען ווערען אחרע נעשעצ אונד אנגעלן ארס. אום דיא וועהלער צו פאנגען. וויא דיא זעלבען בעדעס. האט אויך דיא אנטיסעמיטען פארטהיא איהר מיל איינגעטהאן, איהר פארראתס אויסלאססען. וועלכעס דאס לאנד שעדיגט. אונד אין אבלבן רוף בריינגט: דענן עס פרעדיגט נעראדעצו הייב אונד קאמוניזמוס. אין קי פאשוואר. וויא נאך פעלע אנדערע דער פערזון דעם אנטי-סעמיטיסמוס אם קערסטער שאפטען. דארט האבען זיא דיא בראנד-מיטער לאזענסטיין אונד אויסגעשפרעכען, אונד וועלכעס דאס פראגראמם היסטען: דארט האבען זיא אחרע אנגעוארפען. אום איינע שטאק-פישע אדער רוב פישע דארן צו פאנגען. וועגן דיא אומסיטעס דעס ריכטסאנס זאגען זיין נעהמ. דאס מאן צו ריב מארד אונד בראנד אויפרייצען דארף. זא וועדען אללע דיעבע אונד דיעבער דיך אין דען ריכטסאנס שטעצען. אונד אחרע מיסטעראטאסען מיט דער אויסזינערונג אינעם דעפוטירטען ענטשולדיגען. דיא פאנאטיק אויפלאנאציאן. דיא אינטען מיט אינעם נאכסטן שווארצען צלם פערזוהען אזום. לוטשעט:

„ברינער. בריסטען! קאלאמאק מיטא אונד זיינע רעגיערונג האבען דער נעדרוינונג אונטארטאן. שען יידישען אנגלעגענען אלאזע נעפאסט. ער נע. שאפלעטעט דיא בעשטיממונג דער פיכטסאיזיטע צום מאנאפאל דער בארזענזוידען אונד אין דען קאם. טעללונג אונד הייסטען. בערגען אונד טהעלעגען דעם אין זיינער אריטמה אינפוהרונג אנגארישען שאפט מעם זינד זיא אים דען יידענטאסטען דער גאנצען וועלט — אלס וויא אין דאס נעלאבטע לאנד הער. אינגעצאגען. האבען דיך נעדערלעסטען. האט זיא אינפארט דעם שטארע אונטער אינגעגען רעגיע. רונג צום הערן דעם מאריאנען ווערדען.

דיא צוי וועכטעריין דעם נעגעבעטע עזפוזיר. דעטע קאנזילבע שאפאפט אונדאלשאפט האט נעגען דאס נעפיהל דעם בריסטרינען אללקעס. דאס נעזעטצט אונד דיא אללגעם צום שטיין פון דעם מאר. דעם אנגעקלאגטען יודען אין דיהרן אפטען פערלאס. סען. וואהרנד צום אנהאנגער דער פערדערבערונג מאכטע דער יודען. אום אינער מיט יידישען נעלדע נעמעטצטען אפפאזיציאן בריצישטע. הען אין דער פרוזישען דער שפרינג אינעם הם. מעלשטיינערען פערבעצעגען. אום צו העלפען. יע. נע וואהרהייט צו בעזעגען. וועלכע נור נאך פאן נאפט שטאפט צו בעזעגען. יידישען פערפאס.

דאנן וואהרט זיי. עגען דאס. אב זאגראס. סען פערבערונגען אין. ענטפערונגטער אללק אונד דערזעלבע שאפאפטאראט פארדערטע פיר דאס אללק לאזען אונד קערקער וועגען נעטפס; דער דך מיט. נעמהרעט אום אינטערעסט דער מיטא. עקלאראט שטיין. אבארט דיא אללע אינ. נעם פערזוהרערס אום פאבעטאראס צו שטיין. לען. דיא פערדעלטסטנד דעם אפיטשטען לעבענס רעגעלס אין אינצינגס אינפערעסט. דאס אינטע רעסטס אום שאפאפט אינען בולדיגע. דען יודענטהום: דיא הארדלונגען דער נעזעטצענ.

ריידען וועהלערן בעשטעהענדע דיפיסאציאן. נאך בודאפעסט נעהט. אום דען הערן פינאנצמיניסטער נראפען יוליוס סאפארי צו בעסוכן. דאס פיר דיא קאנדידאטור צור פערטרעטונג דער שפארט סאל. נאך אנגעדעמט מאנע.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (קראוואלל אין נייסטעם. טין.) אלס אם 9 ד' מ' נעגען 10 אוהר אבענדס דער אמניבוס פאם אההנהאף צום „האפעל מגדי פוהר. וויא דיא פאמיליע הידעמאנן וואהנט. וועלכע אם בזנאנאנגבר-פראצעסטע אנגעקלאגט וואר. ענטשטאנד שאן ביא דען ערסטען הייזערן דעם אראסטס אין צוואהמענלוף דעם אבעבלס. וועלכער אומסער שריע. „יודען רייס!" עס קאמען נעמליך מיט דיעזעם אמניבוס נעבסטם אנדערען פאסאגיר יודען אויך דיא אין מאנטיר פייענעשראבענען יודען נאך הייזיג. אונד עבען וויל זיא פייענעשראבען אם בזנאנאנגבר. דאס הען המה. דיא וואהרדען זיא נאנץ פאלל פאן צאהרן נעגען דיא יודען. זיא לייפטען אין גראסער טעגנג דעם שנעלל פארדערדען אמניבוס נאך. יאהרטען אונד מאכטען אינען האלבלעבענדיק. מאכקעל. שפאנגען אויף דאס פייסבערעם דעם וואהנענס. קלאמטערטען זיך דארען. שהיגען דיא וואנ. נעגענסטער אין אונד מיט פיר רעפטען זיך אייניג רייזענדע אין דאס הארז. דער אמניבוס פארד דאנן מאר דיא וואהנונג היידעמאנגס — מיט הילפע אינעם שנאגרסען פייסטעם זיך דער רחיק לאזיע אנס הוי. דער הילפלאזע גריין הידע. מאנן אבער וואהרדע נעדרעינגשלאגען. בליבע וויא מארס לייגען אונד וואהרדע ערסט שפעטער מיט מיהע צו זיך נעבראכט. אם 7 אוהר אבענדס שאן האטטען דיא אנגעפאנגען. דיא פענסטער דער יודען. הייזער צו צערבערסטן. ביא דער פאמיליע דעם הרח קאזיע וואר דאס פאר הוים פאר הוים שאן ערבראכען. אונד פינאמאל פערזטאנן דיא אין דיא שטוב פארזוכטן. דיא מהרע נאב אבער נכם נאך. דיא וואהנונג דער פאמיליע ריכטסאנס וואהרדע צערשטאר. זיא בלבטס האטטע זיך צו דעם נאכבאר נעפלוכטעט. ביא דען אינגן פיינדלך. לקח. מאנן אונד ראזנבערג וואהרדען דיא לעדען אונד וואהننגען מהייזיזע ערבראכען. פיינדלך ער. היעלט פערוואונדנגען. דיא אם אנטעט פערנעמט אונד פערבונדען ווערדען מיסטען. דער יידישע אנטאל אונד דינע פאמיליע מ סטען פלישען. לעפהיים וואהننגען אזום נאנץ צערשטאר. — אם האפעל מגדי וואהרדען בריסטען. דיא נעגען דען שקאנדאל שאראנגן. בעשטאנד. נור פאמיליעטשע וואהרנ אונטעזעגנ. עמצעט דער דיא נייטשעטטעגע ווע. שע ר. וועלכע אדדע מאהדען ווים וואהשנ מאכ. טען. שאן מיט אינער אינטערעדע דא. אונדעס זיא אין דיא הועלט הייטטעלעגע-אר"ען: דיא יודען האבען אנגעפאנגען. אונדעס אום דעם הייזע דעם יידישען קריפאנגס פאאטערדס דיא מאקקען אויף אינעם באללע מיט שטיינען בעוואפען וואהרדען דונד. אללעס אנדערע ווערד אבגעלייגנעס.

* (דיא הערמאנגשטעדטער רוב מארדער.) דיא צוויא ריכטמארדער אנטאן קרעגבטרג אונד האבעבט מארלין האבען נכם נור דען פיערזוהאנגערשען ריכטמארד אינגע. שאנדען. אונדערארט. דאס דיא אים פאיינען יאה. ריגע. דיא וויטיג נאקטע אין בעמארקונגען. דיא ביא דעם דר' פיערזוהאנגער נערוידבטען שטוקאבנס האט בונג הענגען פאן דען וויגקנן דער בארזוליטשע אב. דיא רעגיערונג אונד דיא פערדאכבנגע פרעסטע בעניטצט דיא הייליגען לעדערן דעם ליבערטלס. מים אלס דקקאמאנטל פיר יידישע אינטערעסטן.

אם 1. מערץ האט דיא טיסא. פארטהיא אין מאאפשוואר אינע פערזאמלונג אבגעהאלטען. אין וועלכער אים נאמען דעם קאאפשוואער וואהלבע. צירקעס צום אבגעארדנעטען. קאנדידאטען אין מיט. גליעד דער טיסא-רעגיערונג פיאקלאמירט וואהרדע. דער יידישע רעבבינער האט אידן עמפפאהלען. אלס קאנדידאטען דער יודען. אונד וועלכעס אינטערעס. סע דיא יודען אין דיעזער קאנדידאטור האבען. בע. וויזען דער אטשטאנד. דאס דער פערזידענט דער יידישען רעליגיאנסגעמעינדע. וועלכער אים אינטע. רעסטפאלטיק בזהנער אונטערגאנס דען מאנן דער לינקען פארטהיא שפיעלטע. עפצט דיא מאס. קע אבוואך אונד מיט אינעם דעם יודען ווערדיגען צינזמוס (הונדענאמור) דינע אינענע גרונדאטצ. לאזענקיס פערקרעדעט.

ברינער. בריסטען! פרעלייבט נכם. דאס דאס שבטערעסטער דאס קריעג בעזיעגע! ווערפטע אירען אינפלוס אין דיא וואגשאלע אונד לאסטע אלס פרייע ברינער דיא פארטהיא דער יודען אונד דען פערטרעטער דער טיסא-רעגיערונג דורכ. פאללען!

אם פרעפפע אנס נכם דער שאפט יענער. דיא דיא פאפ-אקטיש בעניטצערינ דער ברינער דעם שאפאדער קאמטאפס בזהנער אלס בישפעל בעפארבטעט האבען: עס פרעפפע אונס נכם דיא צערשטטטערגדע אנקלאגע. דאס ווער דיא רעגיע. זאטע פארטהיא דער יודען אונד דער רעגיערונג זא לייסבהן נאס דינגע נעלאנגען ליעסען.

דיא צוויאלפטע שטונדע נאהט! בעפארטהען ווער אונד קאנדידרען ווער אייגען אונטערעס הער. צען עגשטפפ-עבגערנדן מאנן: אונזער זיעז אזום אונ. אוסבלייבליך?

אין זוערשען האט אינע וועהלער. קאנפערענץ אללער פארטהיען שאפאפטגערען. אין וועלכער דער בזהנער. ריכטסאנס. אבגע. ארדענעט קארל נעשאפן אינהאללע צום קאנ. דידאטען פארגעשלאגען וואהרדע. פיר דער 15. ד' מ' ווערד אינע אללגעמיינע וועהלערפערזאמטונג אינ. בערופען ווערדען.

אין טשורנא פאנד אם 7. מען אינע פארבעשפרעכונג שאפאפט. ביא וועלכער בעשלאס. מען וואהרדע. מיל שאפטשטיט צו ערבוכען. דין פרא. נראפטס בעקאנטט צו נעבען: ווייל דיא דארטיגע פארטהיא נכם דאצו צוזפערען אזום. דאס דיא נעמעטצטע אפפאזיציאן מיט דען אבערהיטס. גליעדערן צוזאמטען עדדיט. הערר פיל שאפטשטיט דאס ערבאך ערקלערט. ווערדע אין טשורנא. נאך אנדערווערטס אין מארטאס אנצענדרטטען.

אין קאפען האט זיך דיא לבערארטע פארטהיא קאנטטטוטיאנס. אונד קאאפאמן מעלל צום קאנדידאטען אויסגערופען.

אין ווא אנ. נ. ישטארטל ווערד דיא אפפאזיציאן דען יעטציגען דעפוטירטען. נראף אראלף אפאנראי קאנד דורכן.

אין קאשוויא ווערד מארטשין אקאי. אונד אין זילאה נעגען לאיינגי צום קאנדידאטען נרינאנגס. בזידע פאן דער רעגיערונג פארטהיא.

אין סאלנאק האט מאנטאג אינע וועה. רער-פערזאמלונג שטאטטגעפונדען. אין אפאנג דערען קאמטנדען פיינאס אינע אים צאהל.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (קראוואלל אין נייסטעם. טין.) אלס אם 9 ד' מ' נעגען 10 אוהר אבענדס דער אמניבוס פאם אההנהאף צום „האפעל מגדי פוהר. וויא דיא פאמיליע הידעמאנן וואהנט. וועלכע אם בזנאנאנגבר-פראצעסטע אנגעקלאגט וואר. ענטשטאנד שאן ביא דען ערסטען הייזערן דעם אראסטס אין צוואהמענלוף דעם אבעבלס. וועלכער אומסער שריע. „יודען רייס!" עס קאמען נעמליך מיט דיעזעם אמניבוס נעבסטם אנדערען פאסאגיר יודען אויך דיא אין מאנטיר פייענעשראבענען יודען נאך הייזיג. אונד עבען וויל זיא פייענעשראבען אם בזנאנאנגבר. דאס הען המה. דיא וואהרדען זיא נאנץ פאלל פאן צאהרן נעגען דיא יודען. זיא לייפטען אין גראסער טעגנג דעם שנעלל פארדערדען אמניבוס נאך. יאהרטען אונד מאכטען אינען האלבלעבענדיק. מאכקעל. שפאנגען אויף דאס פייסבערעם דעם וואהנענס. קלאמטערטען זיך דארען. שהיגען דיא וואנ. נעגענסטער אין אונד מיט פיר רעפטען זיך אייניג רייזענדע אין דאס הארז. דער אמניבוס הילפע אינעם שנאגרסען פייסטעם זיך דער רחיק לאזיע אנס הוי. דער הילפלאזע גריין הידע. מאנן אבער וואהרדע נעדרעינגשלאגען. בליבע וויא מארס לייגען אונד וואהרדע ערסט שפעטער מיט מיהע צו זיך נעבראכט. אם 7 אוהר אבענדס שאן האטטען דיא אנגעפאנגען. דיא פענסטער דער יודען. הייזער צו צערבערסטן. ביא דער פאמיליע דעם הרח קאזיע וואר דאס פאר הוים פאר הוים שאן ערבראכען. אונד פינאמאל פערזטאנן דיא אין דיא שטוב מיט פערזוהטן שאן ערבראכען. דיא הייטיגע נאך בודאפעסט נעהט. אום דען הערן פינאנצמיניסטער נראפען יוליוס סאפארי צו בעסוכן. דאס פיר דיא קאנדידאטור צור פערטרעטונג דער שפארט סאל. נאך אנגעדעמט מאנע.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (קראוואלל אין נייסטעם. טין.) אלס אם 9 ד' מ' נעגען 10 אוהר אבענדס דער אמניבוס פאם אההנהאף צום „האפעל מגדי פוהר. וויא דיא פאמיליע הידעמאנן וואהנט. וועלכע אם בזנאנאנגבר-פראצעסטע אנגעקלאגט וואר. ענטשטאנד שאן ביא דען ערסטען הייזערן דעם אראסטס אין צוואהמענלוף דעם אבעבלס. וועלכער אומסער שריע. „יודען רייס!" עס קאמען נעמליך מיט דיעזעם אמניבוס נעבסטם אנדערען פאסאגיר יודען אויך דיא אין מאנטיר פייענעשראבענען יודען נאך הייזיג. אונד עבען וויל זיא פייענעשראבען אם בזנאנאנגבר. דאס הען המה. דיא וואהרדען זיא נאנץ פאלל פאן צאהרן נעגען דיא יודען. זיא לייפטען אין גראסער טעגנג דעם שנעלל פארדערדען אמניבוס נאך. יאהרטען אונד מאכטען אינען האלבלעבענדיק. מאכקעל. שפאנגען אויף דאס פייסבערעם דעם וואהנענס. קלאמטערטען זיך דארען. שהיגען דיא וואנ. נעגענסטער אין אונד מיט פיר רעפטען זיך אייניג רייזענדע אין דאס הארז. דער אמניבוס הילפע אינעם שנאגרסען פייסטעם זיך דער רחיק לאזיע אנס הוי. דער הילפלאזע גריין הידע. מאנן אבער וואהרדע נעדרעינגשלאגען. בליבע וויא מארס לייגען אונד וואהרדע ערסט שפעטער מיט מיהע צו זיך נעבראכט. אם 7 אוהר אבענדס שאן האטטען דיא אנגעפאנגען. דיא פענסטער דער יודען. הייזער צו צערבערסטן. ביא דער פאמיליע דעם הרח קאזיע וואר דאס פאר הוים פאר הוים שאן ערבראכען. אונד פינאמאל פערזטאנן דיא אין דיא שטוב מיט פערזוהטן שאן ערבראכען. דיא הייטיגע נאך בודאפעסט נעהט. אום דען הערן פינאנצמיניסטער נראפען יוליוס סאפארי צו בעסוכן. דאס פיר דיא קאנדידאטור צור פערטרעטונג דער שפארט סאל. נאך אנגעדעמט מאנע.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (קראוואלל אין נייסטעם. טין.) אלס אם 9 ד' מ' נעגען 10 אוהר אבענדס דער אמניבוס פאם אההנהאף צום „האפעל מגדי פוהר. וויא דיא פאמיליע הידעמאנן וואהנט. וועלכע אם בזנאנאנגבר-פראצעסטע אנגעקלאגט וואר. ענטשטאנד שאן ביא דען ערסטען הייזערן דעם אראסטס אין צוואהמענלוף דעם אבעבלס. וועלכער אומסער שריע. „יודען רייס!" עס קאמען נעמליך מיט דיעזעם אמניבוס נעבסטם אנדערען פאסאגיר יודען אויך דיא אין מאנטיר פייענעשראבענען יודען נאך הייזיג. אונד עבען וויל זיא פייענעשראבען אם בזנאנאנגבר. דאס הען המה. דיא וואהרדען זיא נאנץ פאלל פאן צאהרן נעגען דיא יודען. זיא לייפטען אין גראסער טעגנג דעם שנעלל פארדערדען אמניבוס נאך. יאהרטען אונד מאכטען אינען האלבלעבענדיק. מאכקעל. שפאנגען אויף דאס פייסבערעם דעם וואהנענס. קלאמטערטען זיך דארען. שהיגען דיא וואנ. נעגענסטער אין אונד מיט פיר רעפטען זיך אייניג רייזענדע אין דאס הארז. דער אמניבוס הילפע אינעם שנאגרסען פייסטעם זיך דער רחיק לאזיע אנס הוי. דער הילפלאזע גריין הידע. מאנן אבער וואהרדע נעדרעינגשלאגען. בליבע וויא מארס לייגען אונד וואהרדע ערסט שפעטער מיט מיהע צו זיך נעבראכט. אם 7 אוהר אבענדס שאן האטטען דיא אנגעפאנגען. דיא פענסטער דער יודען. הייזער צו צערבערסטן. ביא דער פאמיליע דעם הרח קאזיע וואר דאס פאר הוים פאר הוים שאן ערבראכען. אונד פינאמאל פערזטאנן דיא אין דיא שטוב מיט פערזוהטן שאן ערבראכען. דיא הייטיגע נאך בודאפעסט נעהט. אום דען הערן פינאנצמיניסטער נראפען יוליוס סאפארי צו בעסוכן. דאס פיר דיא קאנדידאטור צור פערטרעטונג דער שפארט סאל. נאך אנגעדעמט מאנע.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

נעטרייד-נעשעפט. פאן ווייצען וואר-דען צוקה 100.000 f פעסטער פערקויפט צום פרייז פאן 9.85—10.15 גול.

קארן 7.85—8.10 גולדען.

נערסטע פוסטערוואארע 7.30—7.60 גול. מאלצ-וואארע 7.75—8.50 גולד.

חאפער 6.90—7.15 גול.

קוקורוץ 5.56—6.60 גולד.

רעפס קאפל 14.50—14.75 גולד.

קלעזאמען, אומארישער לוצערנע 62—46 גולדען.

לייזאמען, —12 גולדען.

ראפהקלעז —68. גול.

האנפזאמען, —. גול.

רעפסקוכען 6.20 גול.

ריבאל דאפעלס האפסנירס 45.00 גול. פער 100 קילאגראם.

קנאפערן אונגארישע פרימא 14,00—19,50 גולדען.

ווייזשמיין 45—70 גול. יע נאך קוואליטעט.

מאהן, גרויער —.26 גול. בלויער גול. 23—30.00

ערד-עפעל פער 100 קילאגראם 2,40—2.50 גולדען.

קימעל 29—30 גול.

אנבר-וויקען 8.00 גול.

וואכס רואוויער 137 גולד.

האניג נעלישערשער 36—38 גול.

צווישקען. נראס פלומען 20.30 בל. פער-בישע 16.96 בל. אב בודאפעסט.

צווישקענס (לעקווא-) פלאוואיסער 24.00 גולדען.

הילזנפריכטע: נראס ווייסע באהנען 9.50 10.00 בל. בוינע באהנען 10.50 ביז 11.00 בל. צווינגל 11.50—12.00 בל. נעשאקטע 7.50—7.00 בל. ערבזען 09.00—11.00 בל. נעשעלטע 15.50. לינזען 08.00—16.00 בל. יע נאך קוואליטעט. הירזע 7.15 בל. הירזעבריי 11.50 12.00 בל. (אללעס פער 100 קילאגר.)

מעהל-פריייז פער באללען צו 100 קילאגראם אב בודאפעסט, נוט:

8½	8	7	6	5	4	3	2	1	0
10.80	12 50	13.50	14.40	15.20	16.00	17.00	17.50	18.00	18,60

גולדען.

קליי פייגע 4,60 גול. נראבע 4.90 גול.

ען נראס 29.50 בל. אין קאנגוס 30.00—30.25 בל. פ״פס. העפטע-שפריישוס 32.80—32,95. ראפיאד 34.00—34.25 בל פער 10000 לישער-פערצענט, אהנע פאס. עדסטע קאפסטע

פעפראיאוס אמעריקאנישעס אונפערצאללט 25,00 גול. פער 100 קילאג.

אונשליטס (חלב) 49,50—50,50 גול.

שפעצרייזוואארען. צוקער ראפיאד 42.50 בל. מעלס 41.50 בל. פילע 40.00 בל. וויינפעל-צוקער 45.00 גול.

נאי-פעללע 135—136 בל.

קיפצ-פעללע. שווערע צו 145 גול. לייכטע צו 65 גול. פער 100 שטיק.

הייפע, ווי נאשירען פער 100 ק׳ אונגארישע קוה הייפע 105—108 גול. אבסגעוויישע טראקענע 110—112 גול ראפהייפע 12.00—14.00 גול׳ פער פאאר. קאלב-פעללע אהנע קאפסע 220—222 גול. פער 56 קילאג.

קאלב-פעללע, בוינע 445—470 גולד. נע-נערבטע 370—380 גול.

לאפטאא-צייטונג פאם 8. מערץ.

וויען	27	31	20	57	10	7	3
נראץ	13	31	20	57	10		
פעטששוואר	5	56	34	50	68		

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאר:
יקותיאל הלוי לעדערער.

דיא נייעסטע ערפינדונג

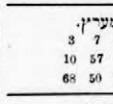

איזט דאס נאך פראָעסאָר באָאנד אוס אמעריקא נייסטע פערבעסערטע אלאסטישע ברוכבאנד פאן אמאלים-צייט, וואוהאל סיר הערדען אלס אויך סיר דאסזעלבע אונד קינדער; זעלבעס איזט אהנע פערזיכן אויס ריינעם נומסלוך קאנשטוארים אונד האט דען צווק, דאס עס יעלבסט דיא פערלאסטעסטע ברוכ אין קרעפטסטער צייט אין דיא גלייכע לאגע ברינגט.

פרייז: אינאמאט פאן 6—7 גולדען, אפטערסט פאן 10—15 גולדען. סיר קינדער אים דיא אלאסטע ביל-ליגער.

נאכמאס לאגער אין מוסטער-שפרייבען, לופט-פאלסטערן, בעטפ-איינלאגען, נומס-שפרייבסטן אונד אללערנוסי-וואארען-ארטיקעל. — ביא בוכהנדלערן בעסטע אנזאגע-בלן אב רעכטס, לינקס אדער אפטערלה. זא איך דיא לייבזייטיג.

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,
Budapest, Franz-Deákgasse.

כאנכורז.

אין דער הויזגנן אדטה. נעשיגדע איזט דיא שטעללע איינעס שרב וקורא. דער איין מיטבע-נער בעל תפלה צו זיין דאס. אם בעזוטצע פאן התרות אנערקאנטער רבנים. איך מיט איינער התרה על ווישט פערזעהען, מיט דעם נעראלאטע פאן ערלייכטן 300 בל׳ נעבבכ פרייזער וואהנונג אונד נעבבנע. עמאליסענטע צו בעזעצען. בעווערבער מיט דען פערלאנגטען איינגעלאסטען האנגען ביז הח״ם פסח צו פראבעפאר-מא ערשיי-נען; דאך ווערדען רייזעשעזען נור דעם אקצעפ-טירטען פערגיטעס.

עגדראטעלעק (העווישער קאמטאבן).
דער פארשטאנד: אלעלע אדלער.

איינלאדונג

צו דער אם 23 מערץ 1884, מיטטאגס 12 אוהר, אם זאאלע דעם בירגערלכען האנדעלס. נרעפאמום, בודאפעסט, 5 טעם בעצירק, אמטאוש-פלאטץ נר׳ 1 אבצודאלטענדע פ״ערצעדנטען

ארדענט. גענעראלפערזאמלונג

דער אונגאריישען

עסקאמפטע- אונד וועכסלער-באנק.

מאנעפארדנונג:

1. בערכט דער דירעקציאן איבער דאס אב-געלופענע געשעפטסאיאהר.

2. רעכנונגסלעגונג דער דירעקציאן, נעבסט אידרען אנטרעגען איבער פעסטשטעלונג דער די-ווידענדע.

3. בערכט דעם אויפזיכטס-קאמיטעס איבער דען בעפונד דער דורך דיא דירעקציאן אויפגע-שטעלטען אדרעסרעכנונג אונד ביילאגען, זאוויא איבער דיא פארשלאגע דער דירעקציאן בעצוגלך דער נעווינס פערזהדיילונג.

4. בעשלוספאסונג הינזיכטליך אונד פרסחדי-לונג דעם אבכאלופאריזוס פיר דיא דירעקציאן אונד דאס אויפזיכטס-קאמיטעט.

5. וואהל דעם אויפזיכטס-קאמיטעס.

יענע פ. מ. אקציאנערע, וועלכע אן דער גע-נעראלפערזאמלונג מדייזנדרעטן ו

האמעס. ביים נעמינדע־פאַשאַנדע אום אין בע־נרבנים אויף דעם יידישען פ־יעדהאַף אנזוכטער, אום אויך נאך דעם מאַרע אין דער זייט זייער נע־ליעכטען פ־ייא ״ההן צו קאַנען״ — דיא מ׳שלעלי־דער דעם פאַרשאַנדעס דער בעדיליגער קלעלס. נעמינדע וואַרען נעניינט. דיעזעס אנזוכען צו בע־ווילינען, דיא דיא בעערדיגונג אינעם כרייסען אויף אינעם יידישען פ־יעדהאַף רעליגיאָנ׳ס נעסטאַלט אין אַרבע־מען איז! דאך דער נעזאַמטער פאַרשאַנד דער ״חברה קדישא״ ערקלערט מיט עגשטיעדעניש, דיינע שטעלע נעיערעדעלענען, וועגן דיעזעס בעוויילינגס ווערדען זאַללען, דא מאַן יא אין דיי־זעס אַללע רגינען בעזאַנדערען יידישען פ־יעדהאַף אונד אויך קיינע ״חברה קדישא״ מעהר בעגאַנדאַ־נען ווערדע! — דיעזע ערקלערונג נאַב דען אויס־שלאַג. דער פאַרשאַנד מוסטע נעמעלדט דען כרייסט־לינען בריעפ מיט זיינעם נעזונדע אבזייוויג! דיא פאַנגע וואַרדע אלזאַ אין בערלין דאך אים עכט יידישען וועג עגטשיעדען. — אנדערס יעדאך אין לייפציג. דער בעווייגער־פאַשאַנד צו לייפציג דיעס נעמעלד אַם 13. דיעזעס אַפּגעגעדע ערקלערונג אין דען צייטונגען פ־יעאַפּגעגעשלינען: ״דא אין לייפציג אונד אומגעגונג צאַהלרייכע מ״ש. עהרען־מאַרדאַ־דען, זא האט דער פאַרשאַנד דער יידישען נעמיינ־דע צו לייפציג בעשלאָסען, דיא בעערדיגונג נוכט־יידישע־לייכען אויף דעם יידישען פ־יעדהאַף. וועגן דיעס מאַן אירגענד אינער זייטע נעוויגשט ווערד. צו נעשאַפען, נאַכדעם אויך מעהרערע ראַבבי־נער אין אַהרעס נעוואַכען זיך אין דיעזעס רגינג אינעגעשאַפען, הייסט עס יא אים תלמוד: ״קובערן מתי כנרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום״ (אום ריקזיכט אויף דאס פ־יעדליכע צוזאַמענלעבען). דאך דיא בעערדיגונג מאַן נוכט־יודען מיט יודען שאַפפענדען״)״ — דער מאַנגעער ״אַרבאַי־ליט״ וויזט מיט רעכט נאך. דאס יענע ראַבבינער־ווערדען אין אַלכעס נוטשאַפען אנגאַבען. דיעזע תלמוד־שטעללע נאר נוכט פ־יעשאַפען דאס דער זינן איז דא נוכט. דאס מאַן נוכט־יידישע לי־כען מ״ש (דאס הייסט: ״נעבען״) יידישען לייכען בעערדיגע. אנדערן בלאַס. דאס עס פאַרבוט ווא. זיך מיט דער בעערדיגונג נוכט־יידישער לייכען עבענזא צו בעפאַסען. ווא מ״ש דער מאַן יידישען לייכען, דאך מוס דיא בעערדיגונג אין אינעם א נ־דערען אָרט שאַפפענדערען״ — ווערדע דיעס נוכט דער פאַלל. וואָצו דעמענדע דען דיא יודען אי־

דיך אבלהענגער פערהעלט. עהנליך ווא דיא ווכלכסע עס אינעם נעמאַכט האבען. אך אבער, אך מאַכט נוכט אין דען בעזוגען אינעם פרעמדענס נעוועסע ווערדען, דאס נאך דעם רעכטע דער נאַטור אינדערן נעהאַנדעלט אך האבען דאהער, נאַכדעם מאַן סיך אבנוטיגען, אדער מאַכטער ראַנא ברוכט, זיך מיט מיר צו פערלאַבען.״

״מיין הערר, דאס הייסט נאַך: שטיל פאַרזאַ מאַרל.״

״וועלכע קראַפטפערלאַנגען?״ עיסט הייכעלן דיא לייבע מיר מאַן, אונד דא דיעזע אדהיין קראַפטסער דורכשוויש, וועלכען דיא ווא שווייפסער אין זיך פערבעלן! מיין הערר, אך נלויבע אינען נוכט: אך נלויבע נוכט אין עדלע יע־נונגען אין אַהרעס וועלכסטיגען הערצען. מיין מאַפטער ווערד אדינען צור בערעגונג נעמאַכט האבען, דאס דיא אי־נע מיינער מאַכטער, נעיכטיגל וועלכע, הייראַטהען. אך אבער ווערדע דאס נע אונגעבען. אך מוס דיא ערזוכען, מיין הויז צו פערלאַסען.״

״בעשטע, ערגענד ווא דו נוכט! אך פערזיכע איך־דער ערגענונג דיא בעלעדיגונגע וואַרטע, אומזאַל, דא דיא דאך מיינע שווינגערנאַטטער ווערדען: דענן דאַנא אונד אך, ווער דיך בעריטס איינע.״

״אונפאַלך!״

דא אַפּגעשנע דיך דיא שהרה, אונד דאַנערל, דיא נע־הערנט האַטטע, מיאַס הערען.״

״דאך, מאַמא.״ ואַנטע ווא. ״מאַר אונד אך, ווער דיך ווייס איינער האַלבען שווגנע מיט אינאַנדער פיר־לאַנגע — מאַר ווערד מיך אויף דען שטחת תורה־כאַלל פ־הערען.״

״דאַנא,״ ריעף פרוא מאַנדל שטרענג, ״פערלאַסט אויגענבלילך דאס עסטער!״

״אך נעהמ שען,״ ואַנטע דאַנערל, ״אבער נוכט אַה־נע דיר פאַרהער נעזאַגט דו האַנבען, דאס אך נוכט נעזוגט־

קאַנן אייגע פערזיכערונג צווישען אינס אונד אדענען שאַפפענדען. דאס הייסט מיט אנדערען וואָרטען: ווייר קאָנגען קיינע כרייסטען, דיעזע אבערזיכע־דען. פייליך אונס דער פערפאַסער דאנן אויך זיינען אינגען נלויבענגענאַפסען, דאס ווא אינ־מער מיר אין אבערזיכען מוסטען, זיך צו פערבעסערן אונד צו פערבעדלען. הערר זינגער האט נון בנך אויך דעם ערצהערצאַנג יאהנען אונדערנומען. דער עבלבסטע אין אומגעגעזיכטען. עדעל אונד פריי־זינג דענקענדער שייפפשעללער איזט. אונד וועל־כער אן הערדן זינגער אַלגעגרעס שייבען ריכטע־מע: ״לינין, ״מערין. ״ערדר געערטעער הערר! דיא לען דיא יודען כרייסטען ווערדען?״ וועלכע מיט זא פ־יגזילכען אונד שייבעלדאַפטען וואַרטען בע־נרעטעמען. וואר מיר איינע אומגעזיכטיגע אונד פ־יי־רע צוגעלייך, פיר דיא אך אדענען דען ווערטסטען דאנגן זאגע. אדהיר שרעפ פערדיענע ערדר נע־לאַבט זו ווערדען, ווייל דיא דיא בעדויערליכען פאַראַרטהיילע, וועלכע אונזערע צייט נאך פער־פינסטערן, זא מוטהיג בעקעמפפען. אלס אויך ווייל דיא אהרע גלויבענס. אונד שאַפפענדענאַפטען זא מוטהיג ערמאַהנען, אך זך זעלבסט צו כרייסטען, וועגן ביידע זייטען אדהיים אמהרע אַפּגעלגען ווערדען. דיא ווייל מיר אין אַנדערע זייטען מ״ש־עהנ־ען בייגעלעגט.״

״ערזיכערונגען יאהנען אינ־בערהאַלב, וויא דיא ווייל אין נעדערנעלאַסען, דייט יע דאהין נעשטרעבט. איינגן בעזאַנדערען יידישען פ־יעדהאַף צו ערריכטען, וועגן דיעס אויך דיא נראַסטען נעדאַנקען אַפּגעפערדערט! — מערק־וורדיגערוייזע בייגעגע דער פ־יאַנגער רב ר׳ אלעזר פלעקעלעס זצוק״ל אין זיינעם ספר תשובה מאהבה אויף איינע שאלה אין דיעזער זאַכע פאַלגענדעס: דיא נמרה לערהט אונס. דאס ווער פערפיכטעט זינד: אן נכב. יודען נעלד אדער צינען צו לייהען, אונד נעלדאַנגעשטעלטע שטאַנדען צוזאַמען צו לאַס־סען, אדהנען אומהיילע צו נעבען אין דער נאַכלעזע (עלטות), אדהרך קראַנקען צו בעזוכען, אדהיר מא־מען צו בעגראַבען. דאס ווער פערפיכטעט אונד אנדערעס דערגלייכען. וועגן אונס דאס נעבאַטען אויס דען הידדען נענענאַבער. אוס וויא פיעל מעהר דען כרייסטען, דיא דאך דא שבעה מצות אבלאַסען! — דאס בית הכבירה האט קיינע קדושה, אונד וועגן ווער אויך דאַרט מתאבל זינד, זא זינד דאס נעבעטע. דיא ווער אין יעדעס אָרט זאגען דיי־מען, וויא דיין אין קבר בעגרעבן. אַלזאַנ׳ער־לוידט ער. דאס וועגן דער ועלטענע מאַלד אינטערע־מען זאַללטע. דאס אין נוכט־יודע מיט דעם יידי־שען בית קעלבען־גראַבען זיין וויל אַז מ׳ זען. — אין זאַלכעס פערלאַנגען קאַנן אבער נור דורך דיא ליידיגע מ״ש־עהנ־ען בייגעגעלט ווערדען. דיא נאך אנדערע פערוויזלונגען מיר בייגעגע.

* (ערזיכערונגען יאהנען אי־בערהאַלב דיא ווערדע). אזדאַ וועגער האט אַר צוויא אחדרען אין בוך נעשריעבען. דיא יודען אונד דיא פ־יעסטע, וואָרין ער דען דייטען יודען נאַנץ אונשעזיגע זאגט. דאס עס אדהיר פעלכטס ווערע, דיא יידישען שייפפשעללער, מחברים, פערשיעדענע אנדערע צוזאַמענשייבער צו אונטערשטעצען, ער האט יעמצט ווייעדער אין בוך הערוסנענבען, וועלכעס דען שטעל האט. זאַללען דיא יודען כרייס־מען ווערדען? ער זאגט דאס דיין אין אינדער אונד פערלייטערן דער יודען זעהר מיסטיג וואַהרהיי־טען אונד בעזייזט. דאס דיא יודען כרייסטען ווערדען קאַנגען, ווייל דיי דער אינגעגען נאַטט אונד קיינע הייליגע אינערקענגען קאַנגען; ווייל ווער אין קיינען זאַהן נאַטטען אונד אין קיינע הייליגען גלו־בען, אונד נור דאַנן, וועגן דיא כרייסטען, דיא זא פ״יע־לעס אים דעם יודענטהום זיך אנגעגאַנגען האַ־בען דאס וואס נוכט יידיש איזט וועגוועדען, אונד דאס אנדערע יידישע נאך אנגעהמען. דאנן ערסט

בעראַלל, וויא דיא זיך נעדערגעלאַסען, דייט יע דאהין נעשטרעבט. איינגן בעזאַנדערען יידישען פ־יעדהאַף צו ערריכטען, וועגן דיעס אויך דיא נראַסטען נעדאַנקען אַפּגעפערדערט! — מערק־וורדיגערוייזע בייגעגע דער פאַראַנער רב ר׳ אלעזר פלעקעלעס זצוק״ל אין זיינעם ספר תשובה מאהבה אויף איינע שאלה אין דיעזער זאַכע פאַלגענדעס: דיא נמרה לערהט אונס. דאס ווער פערפיכטעט זינד: אן נכב. יודען נעלד אדער צינען צו לייהען, אונד נעלדאַנגעשטעלטע שטאַנדען צוזאַמען צו לאַס־סען, אדהנען אומהיילע צו נעבען אין דער נאַכלעזע (עלטות), אדהרך קראַנקען צו בעזוכען, אדהיר מא־מען צו בעגראַבען. דאס ווער פערפיכטעט אונד אנדערעס דערגלייכען. וועגן אונס דאס נעבאַטען אויס דען הידדען נענענאַבער. אוס וויא פיעל מעהר דען כרייסטען, דיא דאך דא שבעה מצות אבלאַסען! — דאס בית הכבירה האט קיינע קדושה, אונד וועגן ווער אויך דאַרט מתאבל זינד, זא זינד דאס נעבעטע. דיא ווער אין יעדעס אָרט זאגען דיי־מען, וויא דיין אין קבר בעגראַבען. אַלזאַנ׳ער־לוידט ער. דאס וועגן דער ועלטענע מאַלד אינטערע־מען זאַללטע. דאס אין נוכט־יודע מיט דעם יידי־שען בית קעלבען־גראַבען זיין וויל אַז מ׳ זען. — אין זאַלכעס פערלאַנגען קאַנן אבער נור דורך דיא ליידיגע מ״ש־עהנ־ען בייגעגעלט ווערדען. דיא נאך אנדערע פערוויזלונגען מיר בייגעגע.

* (ערזיכערונגען יאהנען אי־בערהאַלב דיא ווערדע). אזדאַ וועגער האט אַר צוויא אחדרען אין בוך נעשריעבען. דיא יודען אונד דיא פ־יעסטע, וואָרין ער דען דייטען יודען נאַנץ אונשעזיגע זאגט. דאס עס אדהיר פעלכטס ווערע, דיא יידישען שייפפשעללער, מחברים, פערשיעדענע אנדערע צוזאַמענשייבער צו אונטערשטעצען, ער האט יעמצט ווייעדער אין בוך הערוסנענבען, וועלכעס דען שטעל האט. זאַללען דיא יודען כרייס־מען ווערדען? ער זאגט דאס דיין אין אינדער אונד פערלייטערן דער יודען זעהר מיסטיג וואַהרהיי־טען אונד בעזייזט. דאס דיא יודען כרייסטען ווערדען קאַנגען, ווייל ווער דען אינגעגען נאַטט אונד קיינע הייליגע אינערקענגען קאַנגען; ווייל ווער אין קיינען זאַהן נאַטטען אונד אין קיינע הייליגען גלו־בען, אונד נור דאַנן, וועגן דיא כרייסטען, דיא זא פ״יע־לעס אים דעם יודענטהום זיך אנגעגאַנגען האַ־בען דאס וואס נוכט יידיש איזט וועגוועדען, אונד דאס אנדערע יידישע נאך אנגעהמען. דאנן ערסט

נען בין, אויף לאַזיס האנד אונד איינע מילליאָן אונד נאך שטאַנד האַבען אין פערזיכען. אום אינמאַל אלס נא־ווערנאַטע אדער לאַרנעטערען צו דענען. נין, אך וועלל מיין לעבען נעטרעבן, ווייל בעללע אונד מתאַטער בעזוי־כען, ווייל קעזאַטען אונד מאַראַטאַללע קרידער בע־ווייזען!״

״מאַריכטס קער.״ ואנטע דיא מוטטער בעקאַמפערס. ״דיינע ערקלעוויטע אונד דיינע ווינטע דער קרעטיש: אבער דעם הטטעל דיא דאנן, נכט דוא האַסט אבער דיינע צו־קונפט צו בעשטעהען, ואַנדערן אך: אך ווערדע ניטאַלס מיינע אינזולטיגונג צו אייטער פערבעדרוגנ מיס דעזעס מאַ־נע נעבען!״

״נא?״ ואנטע דאַנערל. ״דאנן עגזלוטיט אך דיר. נעראַדע דא ווא אינעס דוא דייגעס אַפּגעס עגזלוטיגן בוטס.״

״אַ, נאַטס.״ ריעף פרוא דאַבערגרין מאַנדל בע־שייעס. ״וואס מוס אך האַבען? דאס אוגס דיא שייאַפט פון מיין אונקינדליכעס פון.״

ווא וואַרף זיך אויף דאס וואַה ניערער אונד וויינטע לוים אויף.

״מאַנ׳, דורך דען לוישען וואַרטטעכטעל הערבייגעגאַ־נען, מיאַס אין דאס צימטער. דא אילפט אויף אדהיר ווי־נעגדע מוטטער צו, אוטשלאַגט ווא מיס ביידען אַרמען אונד ריעף:

״אום נאַטס, וואס אוס נעשעהען?״

״דיין מתאַמאַליגע בייטשנאַפ,״ ואנטע פרוא דאַ־בערגרין מאַנדל, ״אַלזאַ יעצטע דיינע שוועסטער הייראַטען, אונד דאַנערל דראַהט מיר צו עגזלוטיגן, וזען אך מיינע אינזולטיגונג פערזוכט.״

״מאַנ׳ וואַ־, אַב דייזער אונגעהייליגקייט, וויא גע־שאַפרט: וויא דאס דאנן מאַראַנגעד אן.

״מיינסט דוא,״ ואנטע דיעזע, ״דאס אין אינע גע־

דיך אבלהענגער פערהעלט. עהנליך ווא דיא ווכלכסע עס אינעס נעמאַכט האבען. אך אבער, אך מאַכט נוכט אין דען בעזוגען אינעס פרעמדענס נעוועסע ווערדען, דאס נאך דעם רעכטע דער נאַטור אינדערן נעהאַנדעלט אך האבען דאהער, נאַכדעם מאַן סיך אבנוטיגען, אדער מאַכטער ראַנא ברוכט, זיך מיס מיר צו פערלאַבען.״

״מיין הערר, דאס הייסט נאַך: שטיל פאַרזאַ מאַרל.״

״וועלכע קראַפטפערלאַנגען?״ עיסט הייכעלן דיא לייבע מיר מאַן, אונד דא דיעזע אדהיין קראַפטסער דורכשוויש, וועלכען דיא ווא שווייפסער אין זיך פערבעלן! מיין הערר, אך נלויבע אינען נוכט: אך נלויבע נוכט אין עדלע יע־נונגען אין אַהרעס וועלכסטיגען הערצען. מיין מאַפטער ווערד אדינען צור בערעגונג נעמאַכט האבען, דאס דיא אי־נע מיינער מאַכטער, נעיכטיגל וועלכע, הייראַטהען. אך אבער ווערדע דאס נע אונגעבען. אך מוס דיא ערזוכען, מיין הויז צו פערלאַסען.״

״בעשטע, ערגענד ווא דו נוכט! אך פערזיכע איך־דער ערגענונג דיא בעלעדיגונגע וואַרטע, אומזאַל, דא דיא דאך מיינע שווינגערנאַטטער ווערדען: דענן דאַנא אונד אך, ווער דיך בעריטס איינע.״

״אונפאַלך!״

דא אַפּגעשנע דיך דיא שהרה, אונד דאַנערל, דיא נע־הערנט האַטטע, מיאַס הערען.״

״דאך, מאַמא.״ ואנטע ווא. ״מאַר אונד אך, ווער דיך ווייס איינער האַלבען שווגנע מיט אינאַנדער פיר־לאַנגע — מאַר ווערד מיך אויף דען שטחת תורה־כאַלל פ־הערען.״

״דאַנא,״ ריעף פרוא מאַנדל שטרענג, ״פערלאַסט אויגענבלילך דאס עסטער!״

״אך נעהמ שען,״ ואנטע דאַנערל, ״אבער נוכט אַה־נע דיר פאַרהער נעזאַגט דו האַנבען, דאס אך נוכט נעזוגט־

(פערזיכערונגען פערלאַנגט)

מאַן אין אײנער זילבערנען דאָזע אין אײנעם מױער־שפאַלט דער וואָהנונג מאַרלינס געפונדען, דיא ווערטהפאַפּיערע פעהלען אבער נאָך. ענדליך האט זיך איך הערױסגעשטעללט, דאס דער אדוואָקאַט רודאָלף מאַרלין אין הערמאַננשטאדט, דער פאַטער דעם אײנען דער צװײא פערברעכער, אײנגעצאָגען וואָרדען איזט, וױיל ער דען פּלאַן צו דעם רױבמאָרדע געמאַכט האבען זאָלל. עס ווערע פרײליך דיעזער רײבערבאַנדע גוט פּאַק אנגענעהם געוועזען, ווענן מאַן איהרע שאַנדטהאט דען יודען אין דיא שוהע געשאָבען העטטע!

• (דיא אונרוהען אין קאמעניצא (סלאַוואָניען.) אם 5. אונד 6.־טען מערץ ד. י. וואורדע דיא שלוספע־האנדלונג געגען ווינקאָ פּאָזעניאַק אונד קאמעראדען בײא דעם וואַראַסדינער געריכטסהאָפע אבגעהאלטען, אונד אם 7־טען איזט דאס אורטהײל פּובליצירט וואָרדען. ווינקאָ פּאָזעניאַק אונד נאָך 31 גענאָססען, דארונטער 3 ווײבער, שטאַנדען אונטער דער אנקלאגע, דאס זיא אין דער נאכט פאָם 5. אויף 6. סעפּטעמבער 1883 אין קאמעניצא דען איזראעליטען יאקאָב זאַמטער, וועלכער אין דעם הױזע דעם גראַפען באָמבעללעס אײן ווירטסהױז אונד אײן גרײזלערגעשעפט פיהרטע, איבערפיעלען, איהן אונד זײנע פאַמיליע אױס דעם הױזע פערטריעבען, זאָדאַנן זעממטליכע פענסטערשײבען זאַממט פענסטערן אונד טהירען דעם הױזעס צערשלאָגען, זעממטליכע אײנריכטונג טהײלס צערשלוגען, טהײלס ווענשלעפּפטען, דיא גאַנצע וואַארע ווענטרוגען אונד דען פאַרהאַנדענען ווײן אין דערזעלבען נאַכט אונד אם 6. סעפּטעמבער 1883 טהײלס נאַכהױזע טריגען, טהײלס אן אָרט אונד שטעללע אױסגעטרונקען האבען. דאס אורטהײל וואורדע אם 7. די אום 11 איהר פאָרמיטטאַגס פּובליצירט אונד עס וואורדען צוואַנציג אנגעקלאַגטע שולדיג געשפראָכען אונד צו פרײהײטסשטראַפען אין דער האָהע פאָן פיערצעהן טאַגען אררעסט ביז פינף מאָנאַטען קערקער פערורטהײלט; 11 פערזאָנען וואורדען פרײגעשפראָכען.

• (דינאַמיט־אטטענטאַט.) אין ליאָן איזט פאָריגע וואָכע אײנע שאַכטעל איפגעגעבען וואָרדען אונטער דער אדרעססע דעם גראַפען פאָן פּאַרײז, אײנעם נאַכקאָממענס דעם אײנסטיגען קאָניגס פאָן פראַנקרײך, לאָאיס פיליפּ. דעם פּאָסטבעאַמטען כאַם דיא אײנגעגעבענע זענדונג פערדעכטיג פאָר, וױיל אויף דעם פּראַכטבריעפע בײא דער אדרעססע דעם איפגעבערס אײנע גאַסע שטאַנד, דיא אין ליאָן גאַר ניכט עקסיסטירט. דיא פּאָליצײא וואורדע בענאַכריכטיגט, אונד דיא שאַכטעל אין דיא געװעהרפאַבריק צור אונטערזוכונג געבראַכט. דאָרט האט זיך הערױסגעשטעללט, דאס זאָפיעל דינאַמיט דאַרין וואַר, דאס בײם אָפפנען עקספּלאָדירט, אונד מעהרערע פערזאָנען צו טאָדטען אים שטאַנדע געוועזען ווערע.

• (ראָהלינג בלײבט) אויף בעזאָנדערעס אנזוכען דעם קארדינאַלס שוואַרצענבערג פערבלײבט פּראָפעססאָר ראָהלינג װײטער אין פּראַג. דער האָהע קירכענפירסט וויל אָסטערײך ניכט אום דיעזע צירדע בעראױבען לאססען!

• (געדענקטאַג.) דיא שטאַדט סעגעדין פײערטע אם 11. דיעזעס דען געדענקטאַג דער טרױריגען איבערשוועממונג. וועלכע דיא שטאַדט אין שוטט געלעגט האט אונד וואָבײא זאָ פיעלע אָפּפער אן גוט אונד מענשען געפאַללען זינד. אין דען בעטהױזערן אללער קאָנפעססיאָנען שטראָמטע דיא בעפאָלקערונג אין זאָלכער מענגע צו, דאס ניכט אללע פּלאַטץ פאַנדען. פאָן 7 אוהר אבענדס אן וואורדען אללע אונטערהאלטונגס־לאָקאַלע גע־שלאָססען אונד אללע מוזיקאַלישען פּראָדוקציאָנען פערבאָטען. טרױער איבער דאס אונגליק אונד דאנק אונד פרײדע איבער דען וויעדעראױפבױא דער שטאַדט ערפיללטע אללע הערצען.

• (דיא אַרטהאָדאָקסען בײם קאָניגע.) אײנע דעפּוטאַציאָן דער אױטאָנאָמען אָרטהאָדאָקסען געמײנדען אונגארנס איזט געסטערן פאָר דעם קאָניגע אין וויען צור אודיענץ עמפּפאַנגען וואָרדען: דיא הערדן אבערהאבבינער שרײבער, פרעסבורג; קוטטנער, אײזענשטאַדט; קאַטץ, דײטש־קרײץ אונד רײך, ווערבאָ, וועלכע זיך בײא זײנער מאַיעסטעט דאַריבער בעשווערטע, דאס דיא פאָם מיניסטעריאום בעשטעטיגטען, אונד פאָם קאָניגע סאַנקציאָנירטען שטאַטוטען דער אָרטהאָדאָקסען געמײנדען, יעטצט פאָן דעם הערדן קולטוסמיניסטער טרעפאָרט אײסער קראַפט געזעטצט וואָרדען זינד. דיא דענקשריפט, וועלכע דיעזע בעשווערדען ענטהעלט, וואורדע פאָן זײנער מאַיעסטעט זעהר הולדרײך ענטגעגענגענאָממען אונד דיא פערזיכערונג הינצוגעפיגט, דיא אנגעלעגענהײט פּריפען צו לאססען. דיא אודיענץ האטטע אײנע האלבע שטונדע געדויערט.

• (דיא מערדער פאָן טעגעדאָרדער פאָן וויען.) מאָרגען פאַנגען אין וויען דיא פערהאַנד־לונגען אן געגען דיא דרײא מערדער פאָן טערבענמאָרדער הינאָ אונד קארל שענק אונד קארל שלאָסאַרעק. עס איזט מערקווירדיג, מיט וועלכער קאלטבליטיגקײט אונד גרױזאַמקײט דאס זיבערע קלעעבלאַט זײנע מיססעטהאַטען אױספיהרטע אונד וויא פײג אונד פערצאַגט זיא יעטצט זינד. אײנער דעם אנדערן דיא שולד צושיעבען! זאָפיעל בלוטשולד קאַממט היער צוזאַממען, דאס מאַן בײא דעם לעזען דער אנ־קלאַגעשריפט צוזאַממענשוידערט. דער שטאַאטס־וואַלט קלאגט: 1. קארל שלאָסאַרעק האט דען מיללערגעהילפען לעבענסגעפעהרליך פערוואונדעט אונד בעראױבט, וואָבײא הינאָ שענק וואַכע שטאַנד. 2. דיא בײדען האבען דען קוטשער פראַניק בײער בעראױבט. 3. זיא האבען דאס שטובענמעדכען יאָזעפינע טימאַל געטאָדטעט אונד בעראױבט. 4 דיא אנ־געקלאַגטען האבען דיא קאָבין קאַטהי טימאַל גע־טאָדטעט אונד בעראױבט. 5. הינאָ שענק האט דיא קאָבין מעטטערל געטאָדטעט אונד בעראױבט. 6. הינאָ שענק אונד שלאָסאַרעק האבען דיא מאַגד ראָזא פערענצי ערמאָרדעט אונד בעראױבט. 7. הינאָ שענק האט יאָזעפינע עדער צום דיעבשטאַהל פער־לײטעט. 8. קארל שענק וואַר מיטהעלפער אן מעה־רערען רױבמאָרדען. דאצו קאָממען נאָך אײניגע הױ־צענד קלײנער בעטריגערײען. גראָסאַרטיג וואַרען דיא פאָרבערײטונגען, דיא הינאָ שענק געמאַכט האט, אום זײנע מאָרדטהאַטען זיכער אױסצופיהרען. מעססער, רעוואָלווער, שטריקע אללעס אין גיטער אָרט; דאצו האַטטע ער זיך נאָך אײנע מישונג אוים פערשיעדענען גיפּטשטאָפפען פערפערטיגט, וואָפאָן דער מענש בעטײבט ווירד, ווענן ער דען דונסט אײנ־אַטהמעט. ער בעדיענטע זיך אויך דער צײטונגס־אנגאָנצען, אום הײראטסלוסטיגע מעדכען אָדער לײ־טע, דיא אײנען דיענסט זוכטען, אן זיך צו לאָקען. וויא פיעלע פערברעכען נאָך אונענטדעקט זינד, דיא דיעזע קאָמפּאַניע בעגאַנגען האט, ווירד פיעללײכט ניע אנס טאַגליכט קאָממען.

• (יידישעס דועלל.) אין פּראַג האבען זיך באַראָן אײזלער אוים טריעסט, אונד דער דעפּוטירטע באַראָן פראַנקעטטי דועללירט. 2 באַ־ראָנע, דיא צוגלײך יודען זינד!

• (דאַרף מאַן כריסטען אויף אײנעם יידישען פריעדהאָפע בעערדיגען?) דיעזע פראגע וואורדע פאָר קורצעם אין בערלין איפגעוואָרפען, דא אײן כריסט, דער מיט אײנער יידין אין אײנער מישעהע געלעבט

פּאָלליעטאָן.

דער ערבשלײכער.

(7־טע פאָרטזעטצונג.)

„דוא ביזט צו רײצענד", זאגטע ער. „דוא בעזיצעסט אײנע קלוגהײט, דיא דיך גאַנץ אונווידערשטעהליך מאַכט! דוא האסט יא זאָ רעכט! אײגענטליך זאָללטע איך אוים פערשטעהטער ליעבהאַבער מיך מיט זעלבסטמאָרדגעדאַנקען טראַגען, אונד ווענן עס זיך אום דיא פערשטעהטע ליעבע אללײן האנדעלטע — ווער װײס, וואס געשעהע! אללײן עס האנדעלט זיך אויסערדעם נאָך אום אײנע מיל־ליאָן אונד עטוואס דאריבער. דײן גראָספאַטער וויל אונס דיר אונד מיר, דיעזע מילליאָן אונד עטוואס דאריבער שענ־קען, ווענן וויר אונס הײראַטהען. ווײסט דוא, קלײנע וואס דאס בעדײטעט, אײנע מילליאָן! דאס בעדײטעט פיר דיך דיא קאָסטבאַרסטען קלײדער אונד דיאַמאַנטען, דאס בע־דײטעט אײן פּראַכטפאָללעס הױז אין וויען אונד אײנע וויל־לא אויף דעם לאַנדע, דאס בעדײטעט עקוויפּאַשע אונד ליווערעבעדיענטען, דאס בעדײטעט געזעללשאַפטען, בעללע אונד אײנע לאָשע אים אָפּערנהױזע, דאס בעדײטעט שאָנע רײזען אין דיא הערדליכסטען געגענדען דער וועלט, דאס בעדײטעט אײן לעבען פאָללער פרײדע אונד וואָננע, פאָל־לער פערגניגונגען אונד צערשטרײאונגען."

„איזט דער גראָספּאַפּאַ זאָ רײך, דאס ער צוױיא מיל־ליאָנען בעזיטצט, אײנע פיר מיך אונד אײנע פיר מײנע שוועסטער?"

„ניכט דאָך, מײן הערצכען. נור דיאיעניגע פאָן אײך, דיא מיך הײראַטעט, ווירד דיא ערבין זײן; דיא אנדערע ווירד לעער אױסגעהען."

„ווײס דאס פאַני?"

„זיא ווײס עס."

„אונד טראָטצדעם האט זיא דײנע האנד אױסגע־שלאַגען?"

„טראָטצדעם."

„נון, איך ווערדע קײנע זאָלכע נעררין זײן."

דיעזעס וואָרט קלאַנג וויא מוזיק אין לאָוױס אָהר. וועהרענד נון דיא בײדען זיך מיט ליעבעסבעטהײערונגען איבערשיטטעטען, וועהרענד לאָװי בעהױפּטעטע, דאס איהם פאָם ערסטען אױגענבליקע אן דיא יינגערע שוועסטער בעס־סער געפאַללען האבע, דאס זײן אינגינעס געפיהל פיר דיע־זעלבע אויך שטעטס אים זײנען בריעפען אן זיא הערפאָר־געלײכטעט האבע, וועהרענד ראָזעל פערזיכערטע, דאס זיא קײנען אינגינערען וואונש געהאַבט האבע, אלס אן דער שטעל־לע איהרער שוועסטער צו זײן, לאַנג דיעזע שוועסטער מאָר איהרער מוטטער אונד בארג איהר קומטערשוועסטער הױפּט אין דעם שאָסע דערוועלבען. לאַנגע שפּראַך פראַו מאַנדל צור סיעבעקסיסטערטען מאַכטער אונד זוכטע זיא צו טראָס־טען; זיא בילליגטע דיא ענטשײדונג דערזעלבען פאָלל־שטענדיג.

זאָ מאַכטע וואָהל אײנע האלבע שטונדע פערגאַנגען זײן, אלס ראָזעל הערײנטראַט אונד דיא מוטטער ערזוכ־טע, זיך אין דאס עסזאַאַנגצימער צו בעגעבען. וואָ הערר לאָװי, דער זיא אום אײנע אונטערעדונג ביטטען לאססע, איהרער וואַרטע.

פראַו מאַנדל פאָלגטע דער איפּפאָרדערונג. לאָװי טראַט איהר ענטגעגען אונד ריעף:

„פערעהרטע שוויגערמאַמאַ . . ."

„מײן הערר", אונטערבראַך איהן דיא אנגערעדעטע, „נאָך דעם, וואס פאָרגעגאַנגען איזט, מוס איך זיא ביטטען, מיך ניכט מעהר זאָ צו נעננען. מײנע מאַכטער האט דאס פערהעלטניס צו איהנען אױפגעלאָזט, אונד איך בילליגע פאָללקאָממען איהרען ענטשלוס."

„געעהרטע פראַו," ענטגעגנעטע לאָװי, „ווענן זיא דיא געוואָגענהײט האבען וואָללטען, מיך אנצוהאָרען, זאָ ווירדען זיא פינדען, דאס איך דעננאָך אײן אנרעכט אויף דיא מיר זאָ טהײערע אנרעדע האבע, וויאוואָהל איך ניכט אים ענטפערנטעסטען דאראן דענקע, דען ענטשלוס דעם פרײ־לײן פאַני ריקגענגיג צו מאַכען."

„זיא שפּרעכען אין רעטהזעלן, מײן הערר", זאגטע פראַו מאַנדל.

„איך שטעהע אים בעגריפף, דיא רעטהזעל אױפצו־לאָזען. פרײלײן פאַני ווירד איהנען ערצעהלט האבען, דאס איך אין סעקס געוועזען בין אונד דאָרט איהרען הערדן פאַ־טער געשפּראָכען האבע. זײנע געזינגונג געגען זיא איזט אײנע אונפערזאָהנליכע. זיא האבען איהן צו טיעף געקרענקט ער ווירד זיא ניכט אללײן ענטערבען, ער ווירד עס זאָגאַר זאָ אײנצוריכטען וויססען, דאס ער איהנען דען פליכט־טהײל ענטציעהט, אינדעם ער זײן פערמאָגען בײא לעבצײ־טען פערשענקט. אום דאנקבאַרקײט געגען מײנען פאַטער ווירד ער מיך צו דעמיענינגען בעשטימטען, דער מיט דיעזעם פירסטליכען געשענקע בעגליקט ווערדען זאָלל. נור מיט מיהע געלאַנג עס מיר, איהם דיא ערלױבניס אבצורינגען אײנע ווײטער ענקעלינען צו ה[illegible]ען. ער געשטאַטטעטע עס ענדליך, דאָך נור אונטער ד[illegible] בעדינגונג, דאס איך מײ־נע אײגענטליכען רעליגיאָזען אנשויאונגען ניכט לענגער פערבערגע. וואס מאַכטע איהן וואָהל דאצו געשטימטען? געוויס ניכטס אנדערעס, אלס דיא פאָרױסזעטצונג, דאס איהרע פרײלײן מאַכטער דען פּשטע ישראל מיט ענטריסטונג צוריקווײזען ווערדע. הערר קוננעוואלדער האט דאַנן זײנער מײנונג נאָך זײן געוויססען בערוהיגט, אונד איהרע מאַכטער איזט עס, דיא זײנען וואָהלוואָללענדען אבזיכטען געגענאיבער